

Etelä-Suomen lääninhallitus

LÄNSSTYRELSEN I SÖDRA FINLANDS LÄN

Matkailun ohjelmapalvelujen

Raportti 5

**Vesiaktiviteetit
kaupallisina ohjelmapalvelutuotteina**

SISÄLLYSLUETTELO

1. Käsitteet ja termit

- 1.1. Ohjelmapalvelu**
- 1.2. Tuoteryhmät**
- 1.3. Tuote**
- 1.4. Tuoteseloste**

2. Ammattitaidon hallinta

- 2.1. Ammattitaito**

3. Kestävä kehitys

- 3.1. Ympäristönsuojelulaki ja ohjeet**
- 3.2. Ympäristöhaittoja ehkäisevä toiminta**

4. Turvallisuus

- 4.1. Turvallisuusvaatimukset**
 - 4.1.1. Turvallisuustekijät**
 - 4.1.2. Turvavälineet**
- 4.2. Turvallisuussuunnitelma**

5. Kuluttajansuoja

6. Yritysten välinen kaupankäynti

7. Lait ja asetukset

Liitteet

Vesiaktiiviteettiryhmän kokoonpano

1. Käsitteet ja termit

Vesiaktiiviteetit

Vesiaktiiviteetit kaupallisena ohjelmapalvelutuotteena ovat vesiluontoon tukeutuvaa ohjelmapalveluiden järjestämistä. Toiminta tapahtuu lihas-, tuuli-, tai konevoimalla omatoimisesti tai ohjattuna luvallisilla alueilla ympäristövastuullisesti, huomioon ottaen suositukset, säädökset, lait ja asetukset, asianmukaisin varustein ja turvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen.

Rajaus

Tässä raportissa käsitellään seuraavia vesiaktiiviteettien lajeja:

- **melonta**
- **soutu**
- **veneily**

- * **koskenlasku**
- * **vesihiihto**
- * **sukellus**
- * **vesijetteily**
- * **veneiden vuokraus kuljettajan kanssa**

Liitteenä *-merkittyjen erikoislajien vaatimukset

1.1. Ohjelmapalvelu

▪ Toiminta

Toiminnan kannalta keskeisiä terminologiaan liittyviä käsitteitä ovat toiminnan **suorittajat, asiakkaat, välineet ja toimintaympäristö**.

▪ Suorittajat

Ohjelmapalvelutuottaja on vesiaktiiviteetteja tai niiden oheispalveluja kaupallisesti tuottava ja myyvä henkilö, yritys, yhdistys tai muu yhteisö, jolla on ammattitaitoinen henkilökunta ja muut tarvittavat toimintaedellytykset sekä toimintaan tarvittavat luvat ja oikeudet

Vesiaktiiviteetti-opas (esim. melontaopas/ohjaaja tms) on ko. aktiiviteettiin perehtynyt henkilö, jolla on koulutuksen ja / tai kokemuksen kautta hankittu ja ylläpidetty ammattitaito ko. ohjelmapalvelutuotteen toteutuksesta ja asiakaspalvelusta. Hän tunnistaa ja ottaa huomioon toimintaan liittyvät riskit ja toimii ympäristövastuullisesti.

Asiakas - on vesiaktiiviteettien kuluttaja/käyttäjä, joka voi olla joko yksilö tai yritys/yhteisö

▪ Välineet

Vesiaktiiviteettivarustus - asiakkaan oma tai käyttöön annettu asu- / varustekokonaisuus, joka mahdollistaa aktiiviteetin turvallisen toteuttamisen vallitsevissa olosuhteissa.

Muut ohjelmapalvelutoimintaan tarvittavat välineet – ohjelmapalvelun toteutuksessa tarvittavat välineet, kuten kanootti, vene, vesiskootteri.

▪ Toimintaympäristö

Vesiaktiviteetteja kaupallisena ohjelmopalvelutuotteena voidaan toteuttaa kestoltaan eri pituisina ja erilaisiin ympäristöihin tukeutuen. Toimintaympäristöt voivat olla luonnon muodostamia tai rakennettuja. Vesiaktiviteetteihin voi myös liittyä erilaisia lisäpalveluja kuten ruoka- ja majoituspalvelut sekä asiakkaiden ja varusteiden kuljetusta.

1.2 Tuoteryhmät

Tuoteryhmät ovat tuotekokonaisuuksia, jotka perustuvat yritysten olemassa olevaan palvelutarjontaan sekä kansainväliseen vertailuun. Vesiaktiviteetteihin liittyvät ohjelmopalvelutuotteet voidaan jakaa tarjonnan perusteella seuraavasti:

Kaluston, välineiden ja varusteiden vuokraus, kuljetus, huolto ja myynti sekä neuvonta - vesiaktiviteetteihin soveltuvien välineiden ja varusteiden vuokraus ja huolto sekä toiminnan ja kaluston käytön kannalta tarpeellinen opastus esim. karttamateriaalin avulla.

Opas- ja opetuspalvelut - vastuuhenkilönä (opas, perämies tms.) toimiminen vesiaktiviteeteissa sekä siihen liittyvä opetus, koulutus ja ohjaus.

Vesiaktiviteetteihin liittyvien ohjelmien järjestäminen – kestoltaan vaihtelevien vesiaktiviteetteihin liittyvien retkien ja ohjelmien järjestäminen tarvittaessa ruokailun ja/tai yöpymisen sisältävänä tuotteena (huom! valmismatkalaki).

1.3 Tuote

Tuotemäärittely perustuu olemassa olevien yritysten tarjontaan sekä kansainväliseen vertailuun muualla maailmassa tarjolla oleviin tuotteisiin. Tuotteet on luokiteltu sisältönsä mukaan, siten että kunkin tuotteen minimivaatimukset tulevat esille.

Kaluston, välineiden ja varusteiden vuokraus, kuljetus ja myynti sekä huolto- ja muiden oheispalvelujen myynti – vesiaktiviteetteihin soveltuvien varusteiden vuokraus/myynti/kuljetus aktiviteettia varten sekä toiminnassa käytettävien asiakkaiden omistamien varusteiden huolto ja muiden oheispalvelujen suorittaminen korvausta vastaan.

Reitti-ohjaus - asiakkaan vastuullinen ohjaaminen toimintaympäristöön sekä tarkoitukseen soveltuvan kartan tai muun vastaavan materiaalin avulla tapahtuva etukäteis-opastus ja reitin esittely.

Järjestetyt kaupalliset tapahtumat - esim. soututapahtuma, johon osallistumisesta peritään maksu ja reitit sekä turvallisuustoiminta ovat järjestäjän toimesta suunniteltu ja toteutettu.

Melonta- tai purjehduskurssi - maksullinen koulutus, jossa perehdytään kaluston käyttöön ja opetellaan ko. aktiviteetin suorittamista.

Opastettu vesiaktiviteetti - vesistöretki, jonka ammattitaitoinen opas johtaa. (esim. Savonlinnan ympärimelonta, saariretki soutu)

Järjestetty vesistöretki – ennakoon suunniteltu ja oppaan johdolla toteutettu vesistöretki, johon kuuluu ruokailujen ja tarvittaessa majoituksen järjestäminen. (esim. retkisoutu Linnansaaren kansallispuistoon, koskenlaskuretki Vaikkojoella)

Vesistövaellus / ”safari”- Useamman päivän käsittävä oppaan johtama tai muuten järjestetty vesistöaktiviteetti, jossa edetään etapista toiseen. Järjestäjä vastaa yöpymispaikoista sekä aterioista.

Perushuollettu, jolloin siihen kuuluvat johtamis- ja turvapalvelut, yöpymispaikat sekä varusteiden kuljetus ja huolto tai

Täyshuollettu, jolloin siihen kuuluvat myös ateriat vaelluksen aikana.

1.4 Tuoteseloste

Tuotemarkkinointiin kohdistuvassa viestinnässä tulee kustakin tuotteesta laadittavaan tuoteselosteeseen sisältyä aina seuraavat asiakohdat:

▪ **Palvelusisältö**

Palvelusisällöstä tulee ilmetä vähintään seuraavat asiat:

- Tuotenimike
- voimassaoloaika/vuosi
- toteuttamispaikka,
- palvelut,
- opastus ja opastuskielet,
- aikataulu sekä
- mistä tuote on ostettavissa.

Esimerkki: MELOEN SAVONLINNAN YMPÄRI

Tuote on voimassa 1.6. - 30.8. 2002

Melontaretki on n. 10 km mittainen ja se kestää 3-4 tuntia. Hintaan sisältyy avokanootin ja varusteiden vuokra (kanootti, melat, pelastusliivit) sekä oppaan palvelut. Retki opastetaan suomeksi ja tarvittaessa englanniksi. Lähtö hotelli Casinon rannasta joka keskiviikko klo 12.00 ja reitti kulkee Savonlinnan kaupungin ympäri Laitaatsalmen ja Kyrönsalmen kautta.

▪ **Välineet ja varusteet**

Hintaan sisältyvät välineet ja varusteet

Esimerkki:

Käytössä ovat 2 hengen avokanootit

▪ **Tapahtumakuvaus**

Tapahtumakuvauksesta tulee ilmetä seuraavat tekijät:

- Kesto,
- luonne,
- vaativuus sekä
- erityistaidot

Esimerkki:

Melontaretki kestää 2-3 tuntia ja tapahtuu rauhallisesti virtaavassa vedessä suojaisilla reiteillä. Retki soveltuu jonkin verran melontakokemusta omaaville eikä vaadi erityistaitoja

- **Vesiaktiiviteettien vaativuustaso, jota sovelletaan kohderyhmän ominaisuudet huomioiden (lapset/liikuntarajoitteiset)**

Helppo = ei aikaisempaa kokemusta (1-luokka)

Normaali = jonkun verran kokemusta

Vaativa = kokenut meloja/soutaja

Erittäin vaativa = erityisharrastaja

- **Hinnoitteluperuste**

- Veloitusperuste esimerkiksi kokonais-, tunti-, tai yksikköhinta

Yksityiselle kuluttajalle suunnatussa materiaalissa on aina oltava näkyvillä palvelusta tai tuotteesta perittävä kokonaishinta.

Esimerkki:

Edellä mainitun ohjelman mukaisen retken hinta on x euroa per henkilö sisältäen arvonlisäveron. Mikäli ryhmässä on 10 henkeä tai enemmän, alennus on 10 % yksikköhinnasta

- **Peruutus ja maksuehdot**

- Minimi / maksimi osallistujamäärä sekä mahdollinen säävarausta,
- osoite- ja varaustiedot,
- ilmoitus tarvittavista vakuutuksista sekä
- saatavissa olevat lisäpalvelut.

Esimerkki:

Minimi osallistujamäärä on 2 henkeä max. 20 henkeä. Säävarausta - retki toteutetaan ainoastaan turvallisissa tuuliolosuhteissa HUOM: sadevarusteet eivät kuulu hintaan. Lisäpalveluna kahvit saareissa x € / henkilö.

Varausosoite : Kyrönsalmen Mela, Olavinkatu 2 a 3 80260 Savonlinna puh: 123 456 tai Hotelli Casinon rannassa tuntia ennen lähtöä.

2. Ammattitaidon hallinta

Vesiaktiiviteetteja kaupallisena ohjelmopalvelutuotteena järjestettäessä tarvitaan laaja-alaista tiedollista ja taidollista osaamista. Pelkällä teoreettisella koulutuksella ei tätä voida saavuttaa, vaan siihen tulee aina sisältyä myös käytännössä hankittua kokemusta. Lisäksi ohjelmopalvelun tuottajien ja toteuttajien tulee tarvittaessa hallita erilaisista kulttuuriympäristöistä saapuvien asiakkaiden palvelu.

- **Ohjelmopalvelutuotteen toteuttajana tai avustajana toimivan henkilön ammattitaitoa voidaan määrittää seuraavien lähtökohtien kautta:**

- Soveltuvuus alalle ja alaan liittyvä koulutus,
- todennettu työssäoppimisen määrä ja sen laatu,
- oppisopimuskoulutuksessa saavutettu tutkinto ja / tai
- työelämässä hankittu todennettu ammatillinen kokemus (esim. työtodistukset).

▪ **Ohjelmapalvelutuotteesta tuotannollisessa vastuussa olevan ammattitaitoa voidaan määrittää seuraavien lähtökohtien kautta:**

- Riittävä ko. toiminnan tuntemus,
- oma harrastuneisuus sekä aikaisempi työkokemus palvelujen toteuttajana,
- yrityksen liiketalouden ja sosiaalisen vastuun tunteminen sekä
- perehtyneisyys matkailuun toimialana.

▪ **Ammattitaitoisella ohjelmapalveluiden toteuttajalla on:**

- Alaan liittyvä harrastuneisuuden, työelämän ja/ tai koulutuksen kautta hankittu kokemus ja osaaminen,
- työhönsä liittyvien turvallisuusriskien hallintaan tarvittavat tiedot ja taidot,
- teknisten välineiden tuntemus ja käyttötaito sekä välineiden huoltotaito,
- asiakasryhmän hallintaan tarvittavat taidot,
- vesillä liikkumiseen ja erilaisissa olosuhteissa turvalliseen liikkumiseen tarvittavat tiedot ja taidot sekä riittävä paikallistuntemus,
- toiminnan kannalta riittävä kielitaito,
- palveluosaaminen ja sosiaalisia taitoja,
- tehtävään liittyvien tietosuojariskien hallitseminen,
- työsuojeluun ja turvallisuuteen liittyvät tiedot ja taidot,
- ympäristön- ja luonnonsuojelun edellyttämät tiedot ja taidot sekä
- toiminnanharjoittajalla, joka omassa elintarvikehuoneistossaan käsittelee pakkaamattomia helposti pilaantuvia elintarvikkeita on oltava hygieniaosaamistodistus.

▪ **Lisäksi ammattitaitoinen tuotannollisessa vastuussa oleva henkilö hallitsee:**

- Kuluttajansuojaan, tuoteturvallisuuteen ja ohjelmapalvelutoimintaan liittyvät määräykset ja ohjeet niistä syntyvät velvoitteet
- palvelun tuottamiseen liittyvät riskit ja niiden huomioon ottaminen toiminnassaan noudattaen vaadittavaa huolellisuutta (tuoteturvallisuuslaki)
- vastuukysymykset oman toimintansa ja asiakkaiden sekä yhteistyökumppaneiden osalta
- kalustoon ja niiden kuljetukseen sekä reitteihin liittyvät turvallisuustekijät ja välineet
- asiakkaan informoinnin,
- alaan liittyvän erityistermistön,
- oman ja henkilöstön ammattitaidon ylläpitämisen ja kehittämisen sekä kyvyn hankkia tarvittaessa ulkopuolista koulutusta,
- toiminnan kannalta riittävän liiketaloudellisen osaamisen sekä
- kestävän kehityksen mukaiset toimintatavat.

2.1 Ammattitaito

Perus- ja ammattitutkinnot

Eri matkailualan tutkinnot perustuvat lakiin ja asetuksiin. Lain keskeisimpänä lähtökohtana on opiskelu- ja ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomien tutkintojen kehittäminen ja koko ammatillisen aikuiskoulutuksen saattaminen kansallisen laadunvarmistuksen piiriin.

Lisätietoja perus- ja ammattitutkinnoista: Opetushallitus sekä matkailualan koulutusta järjestävät oppilaitokset.

- **Työssä oppimisen kautta saavutettu osaaminen**

Tarvittava osaaminen voidaan saavuttaa työkokemuksen kautta riittävän kauan alan tehtävissä toimimalla. Työssäoppiminen tulee todentaa esim. työtodistuksilla tai näytöllä. Työntekijän on hallittava vastaavat ohjelmopalveluyrityksen toiminnan kannalta oleelliset tiedot ja taidot kuin ammatillisen koulutuksen kautta olisi ollut saatavissa.

- **Riskien hallintaan liittyvät taidot (mm. ensiapukoulutus)**

Riskien hallinta edellyttää toimintaan liittyvien riskien kartoittamista ja niiden minimointia sekä olosuhteiden jatkuvaa arviointia ja seurantaa. Ennalta arvaamattomien tapahtumien, esimerkiksi yllättävien myrskyjen tai muiden luonnonmullistusten, osalta riskien hallinta edellyttää ohjelmopalveluyritykseltä toimivaa pelastussuunnitelmaa sekä henkilökunnan riittävää ensiapukoulutusta ja kykyä tunnistaa ja ehkäistä vaaratilanteet.

- **Tuotteeseen liittyvän teknisen välineistön tunteminen**

Tällä tarkoitetaan kaikkia vesiaktiiviteeteissa tarvittavia teknisiä apuvälineitä, sekä suunnistus- ja viestintävälineitä.

- **Ryhmän opastamiseen tarvittavat taidot**

Ammattitaito edellyttää kykyä johtaa, ohjata sekä hallita ryhmää. Lisäksi vaaditaan keskustelu- ja kuuntelutaitoa sekä kykyä sovittaa esiintymisensä ja esityksensä kulloisenkin ryhmän tarpeiden, vaatimusten sekä kulttuuritaustan mukaan. Oppaalla on omalta osaltaan vastuu turvallisuusasioista ja niiden tunnistamisesta.

- **Asiakaspalvelu**

Ohjelmopalveluyrityksessä kaikki palveluketjun tehtävät ja toiminnot puhelimeen vastaamisesta varusteiden vastaanottamiseen sekä laskun lähettämiseen ovat asiakaspalvelutehtäviä ja edellyttävät asiakaspalvelutaitoja. Hyvän asiakaspalvelijan ominaisuuksia ovat mm. kyky asettaa asiakkaan asemaan, kohteliaisuus, ystävällisyys, täsmällisyys sekä tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus. Lisäksi kyky ottaa palautetta vastaan.

- **Työturvallisuus**

Ammattitaitoon kuuluu työturvallisuusmääräysten tuntemus sekä kyky soveltaa niitä käytännössä. Tämä ammattitaitovaatimus kuuluu ensisijaisesti yrittäjälle, mutta myös oppaalle.

- **Asiakkaan toimintakyvyn arviointi**

Oppaan ammattitaitoon kuuluu kyky arvioida onko asiakas riittävän toimintakuntoinen selviytyäkseen aktiviteetista. On pyrittävä arvioimaan onko asiakas mahdollisesti alkoholin tai muiden huumausainien vaikutuksen alainen. Lisäksi on kyettävä arvioimaan asiakkaan toimintakykyä ja kuntoa suhteessa ohjelman vaativuuteen.

- **Toiminnan kannalta välttämätön kielitaito**

Ammattitaitoon kuuluu myös toiminnan ja asiakkaiden kannalta riittävä kielitaito. On kyettävä toimimaan ja kommunikoimaan ymmärrettävällä tavalla. Palvelun tuottaja on velvollinen ilmoittamaan osaamansa kielet ja toimittava niillä asiakkaan tilatessa ko. kieli.

3. Kestävä kehitys

Ohjelmapalveluyrityksen tulee olla riittävästi selvillä toimintansa aiheuttamista ympäristövaikutuksista ja riskeistä. Vesiaktiiviteetin järjestämiseen liittyvässä ohjelmapalvelutuotteessa tulee tuotteen koko elinkaaren osalta huomioida ympäristöön kohdistuvat haittavaikutukset ja se tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että mahdolliset haitat minimoidaan noudattaen ympäristönsuojelulakia sekä siihen liittyviä yleisiä periaatteita.

Vesiaktiiviteetteihin liittyvät ohjelmapalvelutuotteet tulee suunnitella ja toteuttaa kestävän kehityksen periaattein. Tuotteet eivät saa aiheuttaa haittaa paikallisen väestön sosiaaliselle, taloudelliselle ja kulttuuriselle elämälle ja niiden tulee aiheuttaa mahdollisimman vähän vahinkoa elolliselle tai elottomalle luonnolle. Vesiaktiiviteettien järjestämisessä tulee huomioida kestävän kehityksen edellyttämä eettinen vastuu sekä ympäristön- ja luonnonsuojelulainsäädännössä olevat yleiset periaatteet.

Täyttääkseen ympäristönsuojelu asettamat vaatimukset vesiaktiiviteetin tulee kunkin erillisen tuotteen osalta täyttää kestävän matkailun edellytykset. Se tarkoittaa Bruntlandin raporttia mukaillen seuraavaa; ” Taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen tarvittavien panosten hyödyntäminen ei saa vaarantaa tulevien sukupolvien mahdollisuuksia tyydyttää heidän omia tarpeitaan ” (WCED 1987).

Kestävää matkailua ovat kaikki matkailun kehittäminen tai toiminta joka kunnioittaa ympäristöä, takaa pitkällä aikavälillä luonto- ja kulttuurivarojen suojelun, ja on sosiaalisesti ja taloudellisesti hyväksyttävää ja tasa-arvoista (Baltic 21 Tourism).

3.1. Ympäristönsuojelulaki ja ohjeet

Vesiaktiiviteettien tuottamisessa tulee ottaa huomioon Suomen ympäristönsuojelulaissa olevat yleiset periaatteet sekä EU:n asettamat direktiivit ja ohjeet:

Haitallisten ympäristövaikutusten ennaltaehkäisy (ennaltaehkäisyn ja haittojen minimoinnin periaate)

Tämä edellyttää että, haitalliset ympäristövaikutukset ehkäistään ennakolta tai, jos se on mahdotonta, rajoitetaan ne mahdollisimman vähäisiksi. Esimerkiksi käytettävät reitit ja rantautumispaikat on suunniteltava ja linjattava niin, että luonnolle aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa.

Huolellinen ja varovainen toiminta ympäristön suhteen (varovaisuus- ja huolellisuusperiaate)

Tämä edellyttää että, menetellään toiminnan laadun edellyttämällä huolellisuudella ja varovaisuudella ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi sekä otetaan huomioon toiminnan aiheuttaman pilaantumisen vaaran todennäköisyys, onnettomuusriski sekä mahdollisuudet onnettomuuksien estämiseen ja niiden vaikutusten rajoittamiseen, esimerkiksi öljyjä ja poltonesteitä käsiteltäessä.

Ympäristöhaittojen poistaminen ja rajoittaminen (aiheuttamisperiaate)

Tämä tarkoittaa sitä, että ohjelmapalveluyritys on vastuussa toimintansa aiheuttamien ympäristöhaittojen ennaltaehkäisystä sekä tapahtuneiden vahinkojen poistamisesta ja rajoittamisesta. Esimerkiksi taukopaikat maastossa on suunniteltava ja rakennettava niin, ettei maahan tai vesistöön joudu haitallisia aineita.

Näiden lisäksi palvelujen tuottajan edellytetään **olevan riittävästi selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista ja ympäristöriskeistä sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista** (selvilläölovelvollisuus).

Tämä tarkoittaa, että ohjelmapalveluyrittäjän sekä hänen henkilökuntansa on oltava riittävästi selvillä, ei pelkästään ohjelmapalvelutuotteidensa vaan myös esimerkiksi toimitilojen aiheuttamista päästöistä

Parhaan mahdollisen tekniikan käyttämisestä (parhaan käyttökelpoisen tekniikan periaate)

Tämä tarkoittaa että, kaluston on oltava ympäristön kannalta parasta taloudellisesti käyttökelpoista tekniikkaa eli tehoiltaan, kulutukseltaan ja äänekkyydeltään kohtuullista.

3.2. Ympäristöhaittoja ehkäisevä toiminta

Vesiaktiiviteettien aiheuttamia ympäristöhaittoja ovat luonnossa liikkumisesta luonnolle aiheutuvat haitat kuten **vesistöjen likaantuminen, taukopaikkojen maaperän kulumisen ja tiivistyminen, roskaantuminen, eläimistön häiriintyminen sekä muut mahdolliset haitat.**

Vesistöjen likaantumisen ehkäisemiseksi ohjelmapalveluyritys sitoutuu

- Olemaan laskematta vesistöön mitään liikaavia tai tarpeettomasti rehevöittäviä aineita,
- toimittamaan kaikki toiminnasta syntyneet jätteet maihin ja niille kuuluviin paikkoihin sekä
- käyttämään mahdollisimman vähän liikaavaa tekniikkaa tai tarpeettomasti rehevöittäviä poltto- ja voiteluaineita.

Maaperän kulumisen ja tiivistymisen ehkäisemiseksi ohjelmapalveluyritys sitoutuu:

- Seuraamaan toimintansa aiheuttamaa maaperän kulumista,
- toteuttamaan rantautumiset luvallisilla alueilla,
- tukeutumaan liikkumareitteinä pääsääntöisesti merkittyjä väyliä ja reittejä
- hyödyntämään mahdollisuuksien mukaan väyliä, reittien ja polkujen yhteyteen tähän tarkoitukseen tehtyjä kiinteitä rakennelmia taukopaikkoina,
- käyttämään leiripaikkoina tätä varten osoitettuja alueita ja luvallisia alueita sekä
- huomioimaan tarkoin lainsäädännön velvoitteet ja viranomaisten määräykset sekä väylien ja reittien ylläpitäjän ohjeet ja määräykset.

Roskaantumisen ehkäisemiseksi ohjelmapalveluyritys sitoutuu:

- Huolehtimaan siitä, että toiminnassa syntyvä jäte kuljetetaan pois luonnosta,
- välttämään kertakäyttöisten astioiden ja ruokailuvälineiden käyttämistä, mikäli niitä kuitenkin käytetään, huolehtimaan niiden asianmukaisesta hävittämisestä,
- valitsemaan käyttämänsä välineet ja materiaalit niin, että niistä ei synny turhaa jätettä,
- pitämään käyttämänsä tauko- ja leiripaikat siisteinä,
- huolehtimaan vesistökuormituksen minimoinnista myös taukopaikoilla sekä
- varmistamaan asiakkaiden ja henkilöstön henkilökohtaisen hygienian hoito siten, ettei siitä aiheudu vesistön tai luonnon pilaantumista eikä roskaantumista.

Eläimistön häiriintymisen välttämiseksi ja uhanalaisten kasvien ja kasvupaikkojen suojelemiseksi ohjelmapalveluyritys sitoutuu:

- Ottamaan mahdollisuuksien mukaan selvää vesistöalueen ja taukopaikkojen häiriöherkistä ja uhanalaisista eliölajeista sekä niiden suojelumääräyksistä,
- välttämään häiritsevää liikkumista eläinten ruokailu ja lisääntymisalueilla
- pitämään mukana mahdollisesti kulkevat lemmikkieläimet kytkettyinä sekä
- välttämään meluhaittojen syntymistä.

Näiden lisäksi ohjelmapalveluyritykseltä edellytetään:

- Noudattamaan avotulen käsittelyssä erityistä varovaisuutta ja polttopuiden kohtuullista käyttöä,
- huomioimaan toiminnassaan vesistöjen ja toiminta-alueiden muut käyttäjät niin, ettei toiminnasta aiheudu haittaa jokamiehenoikeuksien toteutumiselle.

Lisäksi suositellaan, että yrittäjä toiminnallaan edistää:

- Ympäristövalistuksen levittämistä sekä
- huomioi luonnonrauhan säilymistä.

4. Turvallisuus

Vesiaktiviteettien on oltava asiakkaan ja yhteisön kannalta turvallisia. Tuoteturvallisuuslain mukaan elinkeinonharjoittajan on noudatettava olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta, jotta kulutustavarasta tai kuluttajapalveluksesta ei aiheudu vaaraa kuluttajan terveydelle tai omaisuudelle. Se ei myöskään saa aiheuttaa vaaraa palvelun tuottajalle tai työntekijälle. Vesiaktiviteetin tulee olla vallitsevat sää- ym. olosuhteet huomioon ottaen aina turvallisesti toteutettavissa. Palvelun tuottajan ja jälleenmyyjän tulee omalta osaltaan huolehtia tuotteeseen liittyvistä turvallisuustekijöistä. Asiakkaalle tulee selvittää mitä vesiaktiviteettien turvallinen toteuttaminen häneltä edellyttää. Kunnan terveystarkastajat valvovat tuoteturvallisuuslain perusteella vesiaktiviteettipalvelujen turvallisuutta.

4.1. Turvallisuusvaatimukset

Jotta vesiaktiviteetit kaupallisena ohjelmapalvelutuotteena voidaan katsoa turvallisiksi, niiden tulee olla suunniteltu ja toteutettu niin, että vähintään lainsäädännön turvallisuudelle asettamat vaatimukset on täytetty. Niiden on tapahduttava luovallisilla ja vallitsevissa olosuhteissa turvallisiksi todetuilla alueilla.

Mikäli asiakkaat ovat työturvallisuuslain alaisessa työssä, on **myös asiakkaiden työnantajalla** velvollisuus työturvallisuuslain mukaan varmistua siitä, että työntekijä ei joudu työssä alttiiksi tapaturmalle tai saa haittaa terveydelleen. Koulut ja oppilaitokset vastaavat omalta osaltaan koululaisten ja opiskelijoiden turvallisuudesta, jos toiminta on heidän järjestämänsä tai tilaamaansa. Kuitenkin aktiviteetin tarjoaja on **aina** vastuussa omasta tuotteestaan.

4.1.1. Turvallisuustekijät

Vesillä liikkuminen - varustus, sääolosuhteet.

Vesistöjen luonne - reittien luonne ja olosuhteet.

Vesistöretkien järjestäminen - turvallisuussuunnittelu ja oppaiden koulutus.

Liite: Turvallisuustekijät ohjelmapalveluissa

▪ **Asiakkaan turvallisen vesillä liikkumisen varmistamiseksi ohjelmapalvelujen tuottaja sitoutuu vesiaktiviteettitoimintoja toteuttaessaan seuraaviin suosituksiin:**

- Mitoittamaan vesiaktiviteettien vaatimustason asiakkaan taitojen, terveydellisten erityisvaatimusten ja olosuhteiden mukaisesti,
- käyttämään ammattitaitoisia oppaita ja huolehtimaan oppaiden perehdyttämisestä,
- huolehtimaan siitä, että turvatoimet ovat suunniteltuja ja harjoiteltuja,
- laatimaan kutakin tuotettaan varten pelastus/pelastautumissuunnitelman,
- informoimaan asiakasta tuotteen turvallisen toteuttamisen hänelle asettamista vaatimuksista,
- informoimaan asiakasta tuotteen mahdollisista psyykkiseen ja/tai fyysiseen tilaan liittyvistä riskeistä,
- informoimaan asiakasta mahdollisesti tarvittavista asiakkaan tarvitsemista lisävakuutuksista,
- informoimaan asiakasta ensiapu- ja tietoyhteysvälineistä sekä niiden käytöstä ja sijainnista,
- yrityksille suositellaan tarkoitukseen soveltuvien kelluntaliivien käyttöpakkoa sekä
- huolehtimaan siitä, että ohjaajia on riittävästi suhteessa ryhmän kokoon, aikaan ja vesiaktiviteetin keston ja vaativuuteen nähden.

Suosituksena pidetään seuraavia ohjeellisia opasmääriä, joita sovelletaan olosuhteiden ja aktiviteettien sisällön mukaisesti ja työsuojelumääräyksiä noudattaen:

- 1 opas ryhmän muodostuessa 1 - 10 henkilöstä
- 2 opasta ryhmän muodostuessa 11 - 20 henkilöstä
- 3 opasta ryhmän muodostuessa 21 - 30 henkilöstä

Kirkkoveineessä riittää perämies

- **Varmistaakseen, että käytetyt välineet ovat asiakkaalle turvallisia, ohjelmapalvelujen tuottaja sitoutuu:**
 - Käyttämään toimintaan hyväksytyjä, turvalliseksi todettuja ja käyttötarkoitukseen soveltuvia varusteita ja välineitä
 - varustamaan oppaat riittävällä ja kyseiseen toimintaan soveltuvilla ensiapuvälineillä sekä
 - huolehtimaan, että turvallisuuteen liittyvät viestintä- ja hälytysyhteydet ovat kunnossa.

- **Turvallisen toimintaympäristön takaamiseksi ohjelmapalvelujen tuottaja sitoutuu:**
 - Toteuttamaan tuotteensa toimintaympäristön vaativuuden mukaan,
 - varmistamaan oppaiden varusteiden ja välineiden asianmukaisuus,
 - opastamaan asiakkaan turvallisen vesillä liikkumisen periaatteisiin ,
 - varmistamaan etukäteen olosuhteiden turvallisuuden vesiaktiviteetin suorituspaikoilla,
 - ottamaan huomioon vallitsevat olosuhteet, asiakkaiden kyvyt ja voimavarat,
 - ilmoittamaan tuotetiedoissa tuotteen vaativuudesta asiakkaalle,
 - mitoittamaan päivittäiset matkat asiakkaan taitojen, terveydentilan sekä vallitsevien toimintaolosuhteiden mukaisesti,
 - ilmoittamaan toimintaympäristön tai alueen ylläpitäjälle havaitsemistaan turvallisuusriskeistä,
 - käyttämään vain luvallisia alueita ja turvallisia toimintaympäristöjä sekä
 - pitämään onnettomuuskirjanpitoa, ja ilmoittamaan onnettomuuksista viranomaisille.

4.1.2 Turvavälineet

- **Oppaan mukana kulkeviin turvallisuusvälineisiin kuuluvat varusteet, jotka mahdollistavat seuraavat toiminnot kulloinkin vallitsevissa olosuhteissa:**
 - Avun hälyttämisen ja viestinnän (viestintävälineet)
 - pelastustoiminnan aloittamisen,
 - oppaiden ja ryhmän suojaamisen muuttuvissa olosuhteissa (esim. hypotermia),
 - ensiavun antamisen sekä
 - aktiviteetikohtaisten välineiden tilapäisen huollon ja korjauksen.

- **Vuokravälineistön turvavarustukseen kuuluvat:**
 - Kelluntaliivit ja muut tarvittavat turvavarusteet,
 - aukkopeite,
 - köysi,
 - suositellaan myös turvatarra, jossa muistilista

Melonnasta oma lista/lajikohtainen täydennys

4.2 Turvallisuussuunnitelma

Ohjelmapalvelutuottajan tulee laatia riskianalyysiin pohjautuva turvallisuussuunnitelma. Pelastus/pelastautumissuunnitelma on osa turvallisuussuunnitelmaa ja tarvittaessa sen on oltava sitä pyydettyä saatavilla.

Turvallisuussuunnitelman sisältö

- Toimintaohjeet erilaisissa vaara- ja onnettomuustilanteissa (tärkeät numerot ja keskeiset tahot, hätäilmoituksen teko, toimintamallit käytetty kalusto sekä viestiyhteydet),
- lisäksi turvallisuussuunnitelma sisältää erillisen kohde/tuotekohtaisen pelastautumis- ja/tai pelastussuunnitelman sekä tiedotusohjeen.

Pelastus/pelastautumissuunnitelman sisältö

- Kohteen/ tuotteen perustiedot turvallisuuskulmasta,
- palvelutuotteen vastuu- ja varahenkilöt,
- riskien hallinta,
- kohde/tuotekohtaiset pelastuspisteet eli paikat joihin tarvittava apu (ambulanssi/helikopteri) on hälytettävissä sekä
- avun saapumiseen kuluva aika sekä edelleen hoitoon toimittamiseen tarvittava aika.

Tiedotusohjeen sisältö

A. Vaaratilanteissa ja B. Onnettomuustapauksissa

- Kuka tiedottaa
- Minne tiedottaa ja
- Mitä tiedottaa

Onnettomuustilanteessa tiedotetaan aina ensin viranomaisille.

5. Kuluttajansuoja

Vesiaktiviteettien tulee olla kuluttajansuojalainsäädännön täyttävä ohjelmalvelutuotteita. Kuluttajansuojalaki säätelee markkinointia sekä kuluttajan ja yrityksen välistä sopimussuhdetta (kahden kuluttajan tai kahden elinkeinonharjoittajan välistä kauppaa kuluttajansuojalaki ei koske). Yritysten välisessä kaupankäynnissä sovelletaan yleistä sopimusoikeutta.

- **Kuluttajansuojan kannalta tulee ohjelmalvelun tuottajan huomioida erityisesti seuraavat lain säännökset:**

Markkinointi, joka ei sisällä kuluttajan terveyden tai taloudellisen turvallisuuden kannalta tarpeellisia tietoja, esimerkiksi asiakkaan omasta vaatuksesta tai vakuutuksen omavastuusta, pidetään kuluttajansuojalain mukaan sopimattomana markkinointina. Markkinointi ei saa olla harhaanjohtavaa eikä se saa antaa valheellista kuvaa myöskään kilpailevan yrityksen tuotteista tai toiminnasta. Markkinoinnista on myös selvittävä yritys, joka toimii valmismatkalain mukaisena vastuullisena matkanjärjestäjänä, mikäli kyseessä on valmismatkalain alainen toiminta.

- Tuotetietojen ja markkinoinnin oikeellisuus,

Antamaan palvelutuotteestaan riittävät ja asianmukaiset tiedot .

- Sopimusehtojen kohtuullisuus,
 - Ei saa käyttää kulutushyödykkeitä tarjotessaan sopimusehtoa, jota kulutushyödykkeen hinta tai muut asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen on pidettävä kuluttajan kannalta kohtuuttomana.
- Kuluttajankauppaa koskevat säännökset,
 - Tuote ei saa aiheuttaa vaaraa kuluttajalle tai hänen omaisuudelleen.
- Vahingonkorvaussäännökset,
 - Muun muassa milloin asiakkaalla on oikeus korvaukseen vahingosta, ilmoitus kaupan purkamisesta ja korvausvaatimuksista sekä tavaran/palvelun virheellisyyttä koskevat säännökset.
- **Olosuhteisiin liittyvien peruutusoikeuksien ja -riskien suhteen tuottajan tulee:**
 - Määritellä ja julkaista olosuhteisiin liittyvät riskitekijät,
 - lisätä ylivoimaisesta esteestä johtuvan ehdon,
 - esittämään tarvittaessa vaihtoehtoisen ohjelmasisällön sekä
 - ottaa huomioon valmistuskalain force majeure –säännökset.

Esimerkiksi sääolosuhteiden vaikutus tuotteen toteutukseen ja miten tuote tai mitä ylipäättään on toteutettavissa, jos olosuhteet ovat sellaiset, ettei vesillä liikkuminen ole turvallista vallitsevissa olosuhteissa

- **Vahingonkorvausvastuun selkeyttämiseksi tuottajan tulee:**
 - Selvittää asiakkaalle ja itselleen tuottamuksellisuuden merkitys vahinkotapauksissa. Kun kyseessä on puhdas vahinko eikä tuottamusta ole, kumpikin kärsii omat vahinkonsa,
 - pitää oma vakuutusurva kunnossa sekä
 - ottaa huomioon tuottajan ja asiakkaan vakuutustarve.

6. Yritysten välinen kaupankäynti

- **Tuottajan ja alihankkijoiden suhteen ohjelmalvelu-yritykset sitoutuvat seuraaviin suosituksiin:**
 - Määrittämään selkeästi kunkin tahon kantaman vastuun tuotteesta, esim. turvallisuuden ja vakuutusten suhteen,
 - tekemään kirjallisen sopimuksen alihankkijan tekemän osuuden sisällöstä sekä
 - määrittelemään keskinäiset korvausperusteet vahinkotapauksissa.

Ohjelmalveluyrittäjän ja esimerkiksi maastoruokailuja toteuttavan alihankkijan välisessä sopimuksessa tulisi palvelusta maksettavan korvauksen lisäksi määritellä mitä ja missä kukin tuottaa sekä milloin palvelun tulee olla saatavilla. Riitapausten välttämiseksi sopimuksessa määritellään myös kuka vastaa ja miltä osin korvauksista vahinkotapauksissa, mutta myös korvauksista silloin jos esimerkiksi alihankkija laiminlyö sopimansa palvelun tuottamisen tai ohjelmalveluyrittäjä laiminlyö peruutustapauksen ilmoittamisen alihankkijalle.
- **Tuotevastuun selkeyttämiseksi jakelutiessä ohjelmalvelu-yritykset sitoutuvat seuraaviin suosituksiin:**
 - Tekemään kirjallisen sopimuksen jälleenmyyjäketjun kanssa,
 - noudattamaan kirjallista tilaus-, tarjous- ja tilausvahvistusmenettelyä sekä
 - ottamaan huomioon valmistuskalain ja -asetuksen määräykset toiminnassaan.

Kun jälleenmyyjien kanssa on tehty kirjalliset sopimukset sekä käytetään kirjallisia tilausvahvistuksia, on peruutustapauksissa ja asiakasmäärän muutostilanteissa käytettävissä selkeät laskutusperusteet.

- **Yritysten välisissä sopimuksissa tulee ottaa huomioon lain velvoitteet elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä.**
- Yritysten välisessä kaupankäynnissä kohtuuton ehto **ei** ole pätevä.

7. Lait ja asetukset

Kaupallista toimintaa harjoittavaa ohjelmapalveluyrittäjää säätelevät mm. seuraavat lait ja asetukset:

- **Laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa (1061/78)**

Lain mukaan ei saa toimia hyvän liiketavan vastaisesti tai kilpailijan kannalta sopimattomasti, eikä myöskään antaa totuuden vastaista tietoa omasta tai kilpailijan toiminnasta. Laissa kielletään myös arpomisesta riippuvan tai muuten sattumanvaraisen edun lupaaminen elinkeinotoiminnassa, jos edun saaminen edellyttää ostamista, myymistä, tilaamista tai muuta vastiketta. Lisäksi kielletään luvaton tiedonhankinta toisen liikesalaisuuksista sekä mahdollisesti saadun tiedon käyttäminen ja julkistaminen sekä työntekijän velvollisuuksista työnantajan liikesalaisuuksien suhteen.

- **Valmismatkalaki (1079/94) ja asetus (1085/94)**

Valmismatkana voidaan pitää sellaista yli 24 tuntia kestävästä ohjelmapalvelutuotteesta, joka on etukäteen järjestetty ja johon kuuluu ohjelmallisten aktiviteettien ja ruokailun lisäksi kuljetus, esimerkiksi majoituspaikasta retken lähtöpisteeseen tai yöpyminen retken aikana.

- **Kuluttajansuojalaki (38/78)**

Kuluttajansuojalakia sovelletaan tässä yhteydessä ohjelmapalveluyrityksen ja kuluttajan väliseen sopimussuhteeseen. Kuluttajana laissa pidetään luonnollista henkilöä, joka hankkii kulutushyödykkeen pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin harjoittamaansa elinkeinotoimintaa varten. Lakia ei siis sovelleta yritysten välisessä sopimussuhteessa.

- **Asetus kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa (1359/99) 11 §**

Kuluttajapalveluksia kuluttajalle tarjoavalla elinkeinonharjoittajalla on oltava maksuluettelo tai muu selvitys maksujen määräytymisperusteista. Se on asetettava paikkaan, jossa se on kuluttajan helposti havaittavissa, mahdollisuuksien mukaan myös liikehuoneiston ulkopuolelta.

Jos kaikkien maksujen tai niiden määräytymisperusteiden merkitseminen luetteloon ei ole mahdollista tarjottavien palvelusten suuren määrän tai muun vastaavan seikan vuoksi, riittää, että luetteloon merkitään tavallisimmat maksut tai niiden määräytymisperusteet. Kuluttajan saatavissa on tällöin kuitenkin oltava täydellinen luettelo maksuista tai niiden määräytymisperusteista, ja siitä on oltava ilmoitus esillä olevassa luettelossa.

Jos palveluksia tarjotaan tai suoritetaan muualla kuin liikehuoneistoissa, maksuluettelo tai muu selvitys maksujen määräytymisperusteista on esitettävä pyydettyä.

- **Arvonlisäverolaki (1501/93) ja asetus (50/94)**

Laissa ja asetuksessa määrätään mm. arvonlisäverovelvollisista, veronalaisesta toiminnasta sekä verokannoista.

- **Ympäristönsuojelulaki (86/2000) ja asetus (169/2000)**

Ympäristönsuojelulain ja –asetuksen vaatimukset kohdistuvat pääasiassa toimintaan maastossa sekä käytettävään kaluston kuntoon ja kelpoisuuteen, mutta myös toimitiloihin ja niissä käytettäviin ratkaisuihin.

- **Ulkoilulaki (606/73)**

Laissa määrätään ulkoilureiteistä, valtion retkeilyalueista sekä leirintäalueista.

- **Luonnonsuojelulaki (10/96) ja asetus (160/97)**

Lain tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen, luonnonkauneuden ja maisema-arvojen vaaliminen, luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävä käytön tukeminen, luonnontuntemuksen ja yleisen luonnonharrastuksen lisääminen sekä luonnontutkimuksen edistäminen. Lailla toimeenpannaan EU:n luonto- ja lintudirektiivit. Laissa määrätään mm. luonnonsuojelualueista rauhoitusmääräyksistä sekä ilman erillistä päätöstä suojelluista luontotyypeistä.

- **Vesilaki (264/61) ja asetus (282/62)**

Laissa ja asetuksessa määritellään vesistöt, määrätään valtavylistä, vesistöön rakentamisesta sekä vesistön muuttamiskiellosta. Lisäksi säädetään vesivoiman käytöstä, kulkuvylistä ja vesiliikennealueista sekä uitosta. Liikkuminen on sallittua, jollei se ole erikseen kiellettyä.

- **Asetus vuokraveneiden turvallisuudesta (438/83) sekä muutos (530/97)**

Asetuksessa määrätään mm. alustyypit, joita asetus koskee, alusten katsastamisesta ja varustuksesta sekä miehitettynä vuokrattavan aluksen kuljettajalle asetetuista vaatimuksista. Ei koske kanootteja eikä soutuveneitä.

- **Tieliikennelaki (267/81) ja asetus (182/82)**

Laissa ja asetuksessa mm. määritellään tiet ja ajoneuvot sekä määrätään liikennesäännöistä.

- **Maastoliikennelaki (1710/95) ja asetus (10/96)**

Maastoliikennelailla ja –asetuksella säädetään moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla maastossa liikkumisesta. Lain tarkoitus on ehkäistä maastoliikenteen aiheuttamia haittoja.

- **Tuotevastuulaki (694/90)**

Tuotevastuulain mukaan ohjelmanpalveluyrittäjä on vahingonkorvausvelvollinen mikäli hänen myymänsä tuote ei ole ollut niin turvallinen kuin kohtuudella voidaan olettaa. Tuotevastuulaki koskee nimenomaan irtainta esinettä. Turvallisuutta arvioitaessa otetaan huomioon ennakoitavissa oleva käyttö, markkinointi sekä käytön opastus. Luonnollisesti vahingonkorvausvelvollisuus edellyttää myös, että asiakkaalle tai hänen omaisuudelleen on aiheutunut vahinkoa. Tuotevastuulakia ei sovelleta kun kyseessä on liikennevakuutuslain tai tapaturmavakuutuslain alainen vahinko. Liikennevakuutuslakia sovelletaan liikennevahinkoihin.

- **Vahingonkorvauslaki (412/74)**

Vahingonkorvauslakia sovelletaan silloin kun on kyseessä tahallisesti tai tuottamuksellisesti aiheutettu vahinko eli on tapahtunut virhe tai laiminlyönti. Ohjelmanpalveluyrittäjä on vastuussa myös henkilökuntansa sekä alihankkijoidensa tekemisistä. Jos esimerkiksi ohjelmanpalveluyrityksen alihankkijana toimiva maastokokki on laiminlyönyt kalustonsa huollon tai henkilökohtaisen hygienian ja asiakas tämän vuoksi sairastuu, syntyy ohjelmanpalveluyrittäjälle vahingonkorvausvastuu.

- **Työturvallisuuslaki (299/58)**

Työturvallisuuslaki asettaa ohjelmapalveluyrittäjälle velvoitteita työntekijöitään kohtaan, mutta myös velvoitteita ja oikeuksia asiakkaan työnantajalle mikäli asiakas osallistuu ohjelmapalveluun työajalla sekä oppilaitokselle mikäli opiskelija on ohjelmapalveluyrityksessä suorittamassa opintoihin kuuluvaa harjoittelua.

- **Työsopimuslaki (55/2001)**

Tätä lakia sovelletaan sopimukseen (*työsopimus*), jolla työntekijä tai työntekijät yhdessä työkontana sitoutuvat henkilökohtaisesti tekemään työtä työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan. Lakia on sovellettava, vaikka vastikkeesta ei ole sovittu, jos tosiseikoista käy ilmi, että työtä ei ole tarkoitettu tehtäväksi vastikkeetta. Laissa määrätään työnantajan sekä –tekijän velvollisuuksista ja oikeuksista mm. työsuhteen solmimisesta, päättämisestä sekä purkamisesta ja lomautussäännöksistä samoin kuin vuosi- ja vanhempainlomista ja niistä maksettavista korvauksista.

- **Työaikalaki (605/1996)**

Lakia sovelletaan työsopimuslaissa tarkoitetun työsopimuksen perusteella tehtyyn työhön. Poikkeuksia mm. johtotehtävissä, yrittäjän perheenjäsenten kohdalla sekä kotona tai muuten työnantajan valvonnan ulottumattomissa suoritetussa työssä.

- **Tuoteturvallisuuslaki (914/86) ja lain muutos (539/93)**

Tämä laki koskee tavaroita sekä kuluttajapalveluita, joita elinkeinonharjoittaja valmistaa, pitää kaupan, myy tai muutoin elinkeinotoimintansa yhteydessä luovuttaa taikka tuo maahan ja jotka ovat tarkoitettut käytettäväksi tai olennaisessa määrin käytetään yksityiseen kulutukseen.

Ohjelmapalvelut ovat kuluttajapalveluita. Elinkeinoharjoittajan on noudatettava olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta, jotta kuluttajapalvelusta ei aiheudu vaaraa kuluttajan terveydelle tai omaisuudelle.

- **Pelastustoimilaki (561/99)**

Laissa veloitetaan rakennuksen omistaja, haltija tai liiketoiminnan harjoittaja varautumaan kohteessa olevien henkilöiden sekä omaisuuden suojaamiseen vaaratilanteessa sekä kykyjensä mukaisesti pelastustoimenpiteisiin. Lisäksi laissa määrätään mm. avotulen teosta sekä jokaisen toimintavelvollisuudesta onnettomuuden sattuessa tai uhatessa.

- **Terveydensuojelulaki (763/94) ja asetus (1280/94)**

Palvelujen tuottaminen on suunniteltava ja järjestettävä siten, että asiakkaan terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Tuotettaessa ateriapalveluja ohjelmapalveluiden aikana, on huomioitava elintarvikkeiden säilytyksestä, kuljetuksesta ja käsittelystä annetut hygieniaohteet.

- **Hygieniaosaamisasetus (115/2001)**

Tässä asetuksessa säädetään elintarvikehuoneistossa työskentelevältä, helposti pilaantuvia elintarvikkeita siellä käsittelevältä henkilöltä vaadittavasta elintarvikehygieenisestä osaamisesta. Lisäksi asetuksessa säädetään osaamisen testaamisesta, osaamistodistuksesta, osaamistestaajan kelpoisuudesta ja tehtävistä sekä Elintarvikeviraston oikeudesta antaa tarkempia määräyksiä.

- **Elintarvikelaki (361/95)**

Elintarvikkeita käsittelevän elinkeinonharjoittajan tulee tuntea elintarvikkeiden käsittelyyn liittyvät hygieeniset vaarat toiminnassaan ja laadittava omavalvontasuunnitelma ja toteutettava se terveysthaittoja aiheuttavien epäkohtien estämiseksi ja poistamiseksi.

- **Laki elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä (1062/93)**

Elinkeinonharjoittajien välisissä sopimuksissa ei saa käyttää ehtoa, joka on sopimuksissa toisena osapuolena olevien elinkeinonharjoittajien kannalta kohtuuton ottaen huomioon toisena osapuolena olevien elinkeinonharjoittajien heikommasta asemasta johtuva suojan tarve ja muut asiaan vaikuttavat seikat.

- **Yritys- ja yhteisölaki (244/01)**

Laissa määrätään yritys- yhteisötunnuksesta, yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröitävistä yksiköistä ja tiedoista sekä rekisteröitymisvelvollisuudesta.

- **Asetus kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa (1359/1999)**

Asetuksessa määrätään muiden kuluttajansuojalaissa tarkoitettujen hyödykkeitten kuin asuntojen hinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa. Asetuksessa on määriteltä mm. myynti- sekä yksikköhinta. Lisäksi säädetään kuluttajapalvelusten osalta maksuluettelosta ja sen esille panosta.

- **Kalastuslaki (286/1982)**

Kalastuslailla pyritään turvaamaan vesialueiden mahdollisimman suuri pysyvä tuottavuus. Laissa on säädöksiä mm. kalastusoikeudesta, kalastusoikeuden haltijoiden velvollisuuksista, kalastuksenhoito- ja viehekalastusmaksuista, kalojen alamitoista ja rauhoitusajoista sekä osakaskunnista ja kalastusalueista.

- **Metsästyslaki (615/1993)**

Tätä lakia sovelletaan metsästyksen ja rauhoittamattomien eläinten pyydystämiseen ja tappamiseen sekä riistanhoitoon, riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen ja koiran pitämiseen. Laissa mm. määritellään metsästyksen ja riistanhoito ja luetellaan riistaeläimet.

Vesiaktiiviteettiryhmän kokoonpano:

Juvonen Ossi, pj	MoNo –hanke
Boxberg Matti	Matkailutyöt M. Boxberg
Eerikäinen Reino	Sulkavan Vene Oy
Ekström Susanne	SE-Action Oy
Haapala Mikko	Suomen Eräoppaat ry
Heinonen Vesa	Lomakylä Bullerås
Heinäluoto Rami	Merenväki
Herva Pekka	Lapin ympäristökeskus
Ikonen Marko	Yrittäjä
Karjalainen Kimmo	Tmi Retkimestari
Kotilainen Esko	Vaasan Ammattiopisto/Travelpoint
Kärkkäinen Kim	Talent Adventure
Lehtinen Björn	BearWater
Montonen Reijo	Merenkulkulaitos
Putkonen Juha	Wild Canoe
Schneider Kai	Extreme Fun Tmi
Sahama Pekka	Luonto- ja vesistö koulutushanke
Salovaara Kari	Karjaanjoki Life -hanke
Tonteri Raija	Tonteri Raija ja Matti
Tonteri Matti	Tonteri Raija ja Matti
Kurronen Leena, siht	MoNo –hanke